

*Dr. Zsigovits László nyugállományú rendőr ezredes,
címetes egyetemi docens, oktató, Nemzeti Közszerológati Egyetem
Hadtudományi Doktori Iskola*

A rendészettudomány stációi¹

1. Bevezetés

A rendészettudomány korunk, az ország belső biztonságának megteremtését elősegítő, feltörekvőben lévő tudománya, melyre nagy hatással vannak a fejlődési trendek. Ezért még számos teendője akad a tudományág művelőinek, pontosítaniuk kell a rendészettudomány tárgyát, hatókörét, ki kell alakítaniuk fogalomrendszerét. Tisztázni kell viszonyát a többi tudományággal, meg kell határozni kutatási módszertanát, rendszerét. Fel kell tártani tárgyának törvényszerűségeit, elveit.

2. A rendészettudomány stációi

A rendészettudományt a 2012/8/III/2/2. MAB határozat tudományággá minősítette. Ez koránt sem jelenti azt, hogy egy teljesen kialakult tudományról van szó, igazi művelése csak most kezdődik, még számtalan kérdést kell megoldani, jelentős gondokkal kell szembe nézni, ezekre utal a stáció kifejezés.

Melyek ezek a stációk? Először is bizonyítani kell az entitást², a létezését, illetve annak a tartalmát, valamint azt, hogy a valóság hogyan tükröződik benne. Az entitás a valós világ jól körül határolt funkciót képező alapegysége, mely hasonló jellegű alapegységekre tovább már nem bontható, de ugyanakkor egzaktul elkülöníthető minden más alapegységtől. Ez a tézis mennyire vonatkozatható a rendészettudományra? A rendészettudomány, mint állam- és jogtudomány a biztonság dimenziójában az emberi viszonyokkal, szükségletekkel, igényekkel foglalkozik. Az entitás a rendészettudomány szempontjából a belső biztonság iránti emberi elvárás teljesítése terén nyilvánul meg³.

A biztonság egy komplex viszonyrendszer, amely összetevődik külső, belső, gazdasági-pénzügyi, ellenőrzött termékek-technológiák, kritikus infrastruktúra, élelmiszer-mezőgazdaság, egészség, ökológiai, informatikai biztonságból. Ezek kö-

¹ Az alább közölt írás az eredetileg a Tanulmányok „A HATÁRRENDEZETTŐL A RENDEZETTUDOMÁNYIG” című tudományos konferenciáról, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVII. Pécs, 2016, 93-98. oldalakon „A rendészettudomány stációi” címen publikált tanulmány átdolgozott változata.

² Sallai János: A magyar rendészettudomány etablációja, Belügyi Szemle. Budapest, 2015/6. 5-28. o.

³ Balla Zoltán: A rendészeti törvény egyes kérdései. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XVI. Pécs, 2015. 35. o.

zül a belső biztonság lehet az, amely a rendészettudomány szempontjából az entitást jelenti. A belső biztonság területei a következők: nemzetbiztonság (belbiztonság, titkosszolgálati eredményállapot) közbiztonság, közlekedés biztonság, határbiztonság, szervezett bűnözés- és kábítószer terjedéssel szembeni biztonság, terrorfenyegetettség elleni biztonság, fogvatartotti biztonság, járvány és fertőzésterjedés elleni biztonság, ipari és természeti katasztrófákkal szembeni biztonság, magán- és önkormányzati biztonság, igazgatásrendészeti és idegenrendészeti biztonság.

Azt is vizsgálni kell, van-e más tudományág, amely még foglalkozik a belső biztonság megeremtésével? Ha van, akkor a rendészettudomány, mint entitás nem felel meg teljes körűen a belső biztonság művelésének. Márpedig a bűnügyi tudományok jelentős mértékben lefedik a belső biztonság témakörét. Az entitás úgy lenne teljes, ha a bűnügyi tudományok a rendészettudomány részét képeznék.

Második stációként a diszciplína megerősítése kívánatos. A diszciplína szó fegyelmet, rendet, tudományágot, tudományszakot, tant jelent. Még nem lett a rendészet viszonya egzaktul meghatározva a nagy rendszerekhez viszonyítva, mint államigazgatás, közigazgatás, belső biztonság, közrend, közbiztonság, katasztrófavédelem, terrorelhárítás, nemzetbiztonság (polgári titkosszolgálatok), kritikus infrastruktúra védelme, önkormányzati- és magánbiztonság, bűnügyi technikai szakértés, informatikai bűnözés, logisztika, képzés⁴, vezetéselmélet, külföldi tapasztalatszerzés. A fogalmak pontosítása is még hátralévő teendő, egyazon fogalommal sok esetben más tartalmat fejezünk ki (például nemzetbiztonság, belbiztonság⁵, rendészet stb.), illetve nem tudjuk, hogy pontosan mit jelent a közrend, közbiztonság, ki a rendész, ki a rendvédelmi erő.

A tan, mint rendészeti/rendvédelmi stratégia, rendészeti törvényszerűségek, rendészeti elvek, még mindig nagyon a homályban rejtőzködnek.

Harmadik stációként a legtöbb gondot jelentő rendészet kifejezés körül támadt vitákat kell rendezni, amely nemcsak a rendvédelem kifejezéssel való viszonyában teljesül ki, hanem magának a szónak a köznapi értelmezésében is. És ezen utóbbi, még talán jelentősebb kihívás, mint a rendvédelemmel folytatott küzdelem.

A rendészet szó társadalmi értelemben vett használatának két markáns ága van. Az egyik a tudományos elmélkedők, főleg a jogtudósok által járt út. A másik a közgondolkodásban, illetve a gyakorlati életben történő megjelenése, az itt kapott szerepe.

Annak ellenére, hogy az 1800-as évek elejére teszik a rendészet kifejezés megjelenését a magyar tudományos gondolkodásban^{6,7}, ez megmaradt egyes jogtudósok

⁴ Kiss Lajos: A FRONTEX oktatási és képzési tevékenységének várható hatása a nemzeti határrendészeti oktatásra és képzésre. In: Hautzinger Zoltán, Verhóczki János (szerk.): Sodorvonalon, Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozata. Budapest, 2012. 119-136. o.

⁵ Drusza Tamás: A nemzetbiztonsági terület funkciói rendkívüli helyzetekben. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XXIII. Pécs, 2021. 143-149. o.

⁶ Sallai János: Tomcsányi Móric rendészeti rendszere. Magyar Rendészet 2015/4. 111-116. o.

szintjén, a gyakorlatba nem ment át. Fórizs Sándor publikációjában a rendészet kialakulását bizonyíthatóan a közel-keleti termékeny félhold bronzkori városaihoz kapcsolja.⁸

Rendészettudományi felsőfokú tanintézetet nem alapítottak, egyetlen állami rendfenntartó szervezet sem neveztek rendészetnek (pandúrok, hajdúk, ajtónállók, raktárőrök, szolgabírók, ispánok, alispánok voltak, létezett a városi őrség, éjszakai őrség, rendőrség, csendőrség, vámőrség, pénzügyőrség, munkásőrség, titkosrendőrség, államvédelmi hatóság, koronaőr, nemzetőr). Rendészetnek viszont a vállalati rendfenntartást hívták. A 2012. évtől az önkormányzati rendészetek kibontakozása kezdődött meg. A rendészeti törvény (2012. évi CXX. törvény) is a mezőőrökről, vadőrökről és más polgári rendfenntartókról szól. A magyar törvényalkotás a fegyveres rendfenntartókat nevezi rendvédelmi erőknek (2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról). A közrend fenntartását, sérülése esetén a helyreállítását a Rendőrségnél⁹ a közrendvédelmi szervek végzik.

A valóság viszonyrendszere, illetve a közgondolkodás a jogtudósok felfogásának teljes ellentétjét mutatja. A többnyire jogtudósi rendészet felfogás a legitim erőszak, amely főleg rendőri tevékenység, ezzel szemben a gyakorlat pedig pont a rendészet szóval határolja el magát a rendőri erőszakszervtől, a rendészettudomány kvázi tárgyától.

A rendész szó viszont az elméleti síkon helytálló, kifejezi a tudományosságot a szóösszetétel is, rend – ész erre utal.

Mit lehet tenni ezen egyes jogtudósi elmélet és valóság szöges ellentétének feloldására?

Meg lehet magyarázni, hogy a rendész szó is kétértelmű kifejezés, mint például a daru (legalább száz példa hozható fel). A daru egyik értelemben madár, a másik felfogásban egy emelőgép. A köztudatban ez él, a tudományos élet kategóriáiban is ez uralkodik.

A köztudatba ugyanígy beültethető lesz a rendészet tudományos felfogása?

- rendészet, mint tudományos kategória az ország belső rendje fenntartásának elméletét és gyakorlatát öleli fel, azt kutatja;
- rendészet, mint gyakorlati tevékenység, az ország belső rendje, a gazdasági védelem erőszakmentes fenntartásának egyik eszköze.

Avagy a rendészet helyett egy találébb, a tudományos rendszertannak és fogalomalkotásnak megfelelő, idegen nyelvre is jobban fordítható kifejezést kell alkotni?

⁷ Sallai János: A rendészet és a rendészettudomány kialakulása, első jelei a XVIII-XIX. században Nyugat-Európában és hazánkban. Belügyi Szemle: A Belügyminisztérium Szakmai Tudományos Folyóirata 2015/12. 129- 144. o.

⁸ Fórizs Sándor: Rendészet, határrendészet. Belügyi Szemle 2015/12. 106-116. o.

⁹ Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (a továbbiakban: Rendőrség).

A közgyakorlat szerint elvi, tudományos síkon helytálló a rendészet kifejezés használata¹⁰, de tárgya mindenképpen a rendvédelemre utal. A rendvédelem a rendészet elmélet gyakorlati megvalósítása, amelyet a jogszabályokban deklarált rendvédelmi szervek hajtanak végre.

Negyedik stáció a rendészet tudomány-rendszertani körül határolása. A rendszerszemléletű megközelítés alapján a rendészettudomány egy magasabb szintű tudománynak az alrendszere, illetve a rendészet tudománynak, mint entitásnak is vannak alrendszerei. Ezen kívül a rendszernek van környezete, amely befolyásolja a működését, illetve ahol működése kifejti a hatását. Egy megközelítésben lehet az állam és jogtudományok alrendszere, de a belső biztonság fenntartásához szükségesek a vezetéstudományi ismeretek, a belső biztonsági stratégia, doktrínák, az informatika, a felderítés, az együttműködés, a bűnözői és bűnüldözési ismeret, a mindenoldalú biztosítás, a felkészítés^{11, 12}, a vezetés, a biztonsági technika alkalmazása, a bűnügyi tudományok igénybevétele, amelyek más tudományágakhoz kapcsolódnak.

A rendészettudomány alrendszerei egy megközelítésben a belső biztonság elemeit művelhetik. Vertikálisan vezetéselméleti, szakmai, képzési, logisztikai, informatikai, bűnügyi-technikai, tudományszervezési területekre tagozódhat.

Ötödik stációként a rendészettudomány kutatómódszertanát kell kialakítani. A diszciplína sajátosságából adódóan (ellentétes folyamatok harca, amelyekre jellemző az erőszakosság, aktivitás, konspiráció) a kutatás módszertannak, a mellett, hogy alkalmazza az általános tudományos kutatómódszertant, néhány sajátossággal is kell rendelkeznie. A tény- és eseményelemzés elengedhetetlen módszer a törvényszerűségek feltárásához, az elvek kidolgozásához. A jövőkutatás, hipotézis felállítás, prediktivitás, profilalkotás, poligráfós vizsgálat a bűnmegelőzés hatékonyságához járul hozzá. A hatáselemzés a globális elektronikai információgyűjtés és bigdata¹³ adatfeldolgozás, a robotizálás, az információ-kommunikáció a befolyásoló mechanizmusait tárja fel. A hálózatelméleti kutatás, a neurális hálózatokkal és a mesterséges intelligenciákkal folytatott vizsgálat a szervezett bűnözés, csempésztevékenységek morfológiájának megismeréséhez szükséges.

¹⁰ Gaál Gyula – Hautzinger Zoltán (szerk.): Rendészettudományi gondolatok. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának egy évtizedes jubileuma alkalmából. Magyar Rendészettudományi Társaság, Budapest, 2014.

¹¹ Robert Gloeckl et al, Lajos Kiss: The SQF Development Working Group (szerk.) FRONTEX: Sectoral Qualifications Framework for border guarding: setting standards for training excellence : vol. I. Warsaw: FRONTEX, 2013. 172. o.

¹² Robert Gloeckl et al, Lajos Kiss: The SQF Development Working Group (szerk.) FRONTEX: Sectoral Qualifications Framework for border guarding: setting standards for training excellence : vol. II. Warsaw: FRONTEX, 2013. 58. o.

¹³ Zsigovits László: A rendvédelmi informatika kihívásai az első határrendőrségi törvény szellemében. Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk.): A modernkori magyar határrendészet százöt évében. Magyar Rendészettudományi Társaság Határrendészeti Tagozat. Budapest, 2013. 162-163. o.

Hatodik stáció a rendészettudomány hatókörének meghatározása. A Rendőrség alapvetően a négy főigazgatóság közül szakmailag a Bűnügyi Főigazgatóságból, a Rendészeti Főigazgatóságból, valamint az országos hatáskörű területi szervekből épül fel (illetve az irányításuk alá tartozó területi és helyi szervekből). A bűnügyi és a rendészeti szakmai elkülönülés a megyei rendőr-főkapitányságok, valamint a Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság tekintetében is fennáll. A rendészeti szakmai vonalat, amelynek legjelentősebb területe a közrendvédelem, a határrendészet, a közlekedésrendészet és az igazgatásrendészet, lefedheti a rendészettudomány. A bűnügyi szakterült tevékenységeit viszont a bűnügyi tudományok művelik.¹⁴

Azért lehet megtévesztő a Rendőrség vonatkozásában rendészetről beszélni, mivel ez a fogalom csak a Rendészeti Főigazgatóság tevékenységi körét fedi le. És ebből adódik egy rendszerszemléletű probléma is, azaz a rendészet, mint nemfogalom, nem tartalmazhat ugyanolyan megnevezésű rendészet alfogalmat. Márpedig ez így van, ha a Rendőrség rendészeti szerv, akkor van egy ugyanilyen megnevezésű Rendészeti Főigazgatóság szakmai szerve.

A területi szervek közül a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ ugyan bűnügyi szakterülethez tartozik, de mint együttműködési tevékenységrendszer, azt a bűnügyi tudományok nem művelik. A Készenléti Rendőrség szerteágazó tevékenységet folytat, amelyek közül a tűzszerész, tanúvédelmi, személybiztosítási, pénzszállító, szolgálati állat alkalmazó szakterületek betagozódhatnak a rendészettudomány alá. A Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda profilja egyértelműen a bűnügyi tudományok körébe tartozik. A Nemzeti Szakértői és Kutató Központ is a megyei bűnügyi-technikai szervezetekkel együtt többnyire a bűnügyi területet segíti, de a bűnügyi tudományok nem művelik (a Nemzeti Közszerzési Egyetem Rendészettudományi Kara 2022. februári indulással meghirdette a kriminalisztikai szakértő szakirányú továbbképzési szakot). A rendészettudomány a belügyi technikát a gazdálkodással, vezetélmélettel, képzéssel, humánszolgálati tevékenységgel a hatókörébe vonhatja. A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ a személyi állomány képzésén/mentális és fizikai menedzselésén túl a szolgálati állatok alkalmazási módjaival, valamint a polgári válságkezeléssel foglalkozik, amelyek szintén lefedhetők a rendészettudomány által.

A nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységei az NKE karközi Nemzetbiztonsági Intézete által műveltek (megosztva a Rendészettudományi- és a Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar között), de a Rendőrség titkosszolgálati munkája inkább a bűnügyi tudományokhoz orientálódik.

Nagy kérdés, hogy a más rendvédelmi szervek tevékenységeit melyik tudományág ölelheti fel. Az NKE Rendészettudományi Karán tanulnak a büntetés-végrehajtási, valamint a vám- és pénzügyőri szervezet hallgatói. A rendvédelmi

¹⁴ <https://mta.hu/doktori-tanacs/tudomanyagi-nomenklatura-106809>, (letöltés ideje: 2021.12.28.)

erőkön kívül képzik az idegenrendészeti, illetve a magán-biztonsági és önkormányzati rendészeti szakembereket. A katasztrófavédelemi képzést az NKE Katasztrófavédelmi Intézete irányítja^{15,16}. A Terrorelhárítási Központ feladat-végrehajtási jellege inkább a harcászati tudományok alapján funkcionál. A Nemzeti Védelmi Szolgálat a titkosszolgálati elvek alapján dolgozik. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság és az Országgyűlési Őrség rendészeti feladatokat lát el.

A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ és a Nemzeti Biztonsági Felügyelet (Nemzetbiztonsági Szakszolgálat keretében) is a belső biztonság terén funkcionál.

A felsorolt tények, a Rendőrség jelentős szakmai tevékenységét kitevő bűnügyi szakterület, amely más tudományág hatáskörébe tartozik, tisztázatlan több rendvédelmi szerv és hatóság tevékenységének tudomány művelési besorolása, erős készletet vetít előre az entitás és a diszciplína egzakt megfogalmazására. Alapvető tudományos kritérium az adott tudomány tárgyának, hatókörének pontos meghatározása, rendszertani, hierarchikus felépítése, létének és környezetének fogalomalkotása.

Annak ellenére, hogy a tudomány – holott eszmeisége a valóság vizsgálata, modellezése és folyamatai törvényszerűségeinek feltárása – rendelkezhet bizonyos önállósággal, de jelen esetben ez az önállóság nem hazudtolhatja meg a jogszabályi környezetet, az általános kialakult gyakorlatot, kiváltképp, mint állam- és jogtudomány, a társadalmi valóság feltárása a hitvallása.

Ha két ellentétes folyamat működéséről van szó, akkor kimenetelüket törvényszerűségek határozzák meg, ennél fogva a rendészettudománynak ezen törvényszerűségeket fel kell tárnia. Ha vannak törvények, akkor a törvények működésének kedvező hatását biztosító elveket is ki kell dolgozni. Ezek szintén stációkat keltenek életre.

A belső biztonság állapotát meghatározó törvényszerűségek az alábbiak lehetnek:

- a nemzetközi szervezett bűncselekmények ott és akkor fejlődnek ki, ahol jelentős a kiszolgáltatottak száma, van fizetőképes kereslet a tiltott szolgáltatásokra, a bűncselekmény folyamata a korrupcióval és az elégtelen rendvédelmi állapottal kivitelezhetővé válik;

¹⁵ Kovács Gábor: A Nemzeti Közszolgálati Egyetem mint a közszolgálati képzés bázisa: a jelenlegi helyzetkép, jövőbeni változások, fejlődési tendenciák és kihívások. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XII. Pécs, 2012. 371-379. o.

¹⁶ Kovács Gábor: Tájékoztató a Nemzeti Közszolgálati Egyetem megalakulásáról és működéséről. Migráció és Társadalom 2012.
<http://rendeszettudomany.hu/folyoirat/2012/1/t%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3-nemzetik%C3%B6zszolg%C3%A1lati-egyetem-megalakul%C3%A1s%C3%A1r%C3%A9l-%C3%A9sm%C3%B1k%C3%B6d%C3%A9s%C3%A9r%C5%91l> (letöltés ideje: 2016.04.05.)

- az egyéb bűncselekmények akkor és ott következnek be, ahol a legnagyobb a haszon és a könnyű, titokban maradó végrehajtás reménye, leggyengébb a rendvédelem állapota;
- egy bűncselekmény akármilyen rejtett, konspirált, annak vannak áruló jelei, amelyek felfedhetők, elemző-értékelő munkával következtetni lehet rájuk;
- a rendfenntartói tevékenység eredményessége függ a személyi állomány felkészültségétől, erkölcsi és szakmai elkötelezettségétől, a szervezethez való kötődésének mértékétől, a rendelkezésre álló technikai és informatikai eszközök mennyiségétől, minőségétől;
- a bűnmegelőzés hatékonyságát a felvilágosítás, prediktivitás és az elrettentés demonstrálásának harmóniája határozza meg;
- a rendfenntartókba vetett hit a tisztesség, szakszerűség, eredményesség függvénye;
- a célok elérése függ azok helyes kitűzésétől, a rendfenntartási folyamatok széleskörű feltárásától, modellezésétől, a jó stratégia és taktika alkalmazásától, adott helyzetben a megfelelő erő- és eszközfölény megteremtésétől;
- a bűnfelderítési siker feltétele a saját tevékenység megfelelő rejtése, a realizálás tárgyáról történő széleskörű ismeretszerzés, morfológiájának feltárása;
- a hatékony feladat-végrehajtást befolyásolja a vezetés színvonala, az előrelátás, az együttműködési készség és a mindenoldalú biztosítás állapota;
- a belső biztonság szintje attól függ, hogy a rendvédelem milyen mértékben képes a veszélyeztető folyamatok azonosítására, azok korai felismerésére és kezelésükre;
- a belső biztonságot szándékosan veszélyeztető folyamatok a rendvédelem képességeinek felülmúlására törekszenek, esetenként azt felül is múlják;
- a belső biztonságot veszélyeztető folyamatok sajátos morfológiai jellemzőkkel rendelkeznek, a hálózatelmélettel kapcsolatrendszerük jól modellezhető;
- a társadalmi, gazdasági fejlődés új alkalmazandó technológiákat kelt életre, melyek befolyásolják a rendvédelmi tevékenységet (robot, drón, önvezető autó, repülő autó, kriptovaluta, okos települések, okos otthonok, intelligens rendszerek);
- a környezeti hatások változása (koronavírus járvány, elsivatagosodás, édesvíz hiány, élettér összeszűkülés stb.) új bűncselekmény fajtákat generál;
- ha a jogi környezet fejlesztése elmarad az új tendenciák kezelési lehetőségeinek elősegítésétől, akkor a rendvédelem nem tudja teljesíteni hivatását;
- ha a rendőr jóval kisebb technológiai-tudományos, általános műveltségi ismeretekkel rendelkezik, mint az átlag állampolgár, akkor a rendvédelem sikere megkérdőjelezhető;
- a globális veszélyhelyzetek (koronavírus, környezeti katasztrófa stb.) eredményes kezelése nagymértékben függ az együttműködési képességtől, lehetőségektől. Infokommunikációs technológia törvényszerűségei (IKT)

- az IKT legújabb eredményeinek megismerése és felhasználási képessége döntően befolyásolja a belső biztonság fenntartásának állapotát (kibertér uralása, robotizálás, mesterséges intelligencia alkalmazása);
- minden kibertérben zajló folyamatnak vannak áruló jelei, azok digitális nyomokat generálnak, amelyek a globális elektronikai adatgyűjtéssel felderíthetők;
- a digitális nyomok kezelése, a digitális nyomozás egyre nagyobb szerepet kap a bűnügyi munkában;
- a rendvédelmi folyamatok minőségét az informatikai támogatás korszerűsége, állampolgárok általi közvetlen felhasználhatósága, az automatizálás határozza meg;
- a globális jellegű bűncselekmények ellen (terrorizmus stb.) csak globális információcseré és globális elemző értékelő rendszerekkel (globális elektronikai információgyűjtés, bigdata, prediktív-, előíró- és fejlett elemzés) lehet eredményesen fellépni;
- a belső biztonságot szándékosan veszélyeztető folyamatok a rendvédelem technológiai képességeinek felülmúlására törekcszenek;
- a bűnözök mindig a legkorszerűbb technológia alkalmazására törekcsdenek;
- a belső biztonság szintje attól függ, hogy a rendvédelem milyen mértékben képes az új technológiákat alkalmazni a veszélyeztető folyamatok azonosítására, azok korai felismerésére és kezelésükre;
- az infokommunikációs technológia előnyeinek kihasználásában a rendvédelemre veszélyes folyamatok életre keltői időnként előbbre járnak, mint a rendvédelmi szervek;
- a rendvédelem mennél több adatot tud gyűjteni (globálisan és totálisan) és feldolgozni a korszerű technológiákkal, annál hűbb profilalkotásra képes, amely képesség prediktív hatást vált ki, következtetni lehet a várható bűncselekmények elkövetőire, elkövetési módjaira, kiindulási helyszíneire.

A belső rend fenntarthatóságának elvei az alábbiak lehetnek:

- a kor kihívásainak megfelelő képzés, a szükséges tudás megszerzése;
- ember – gép közötti harmónia megértetése, megteremtése;
- felnövekvő generációk (Z generáció a 1995 – 2009. évek között, alfa generáció a 2010. év után születettek) életfelfogásának megismerése, annak figyelembevétele a képzésben és a munkakörülmények alakításában^{17, 18};

¹⁷ Borbély Zsuzsanna, Farkas Johanna, Fridrich Andrea Cecília, Nováky Erzsébet, Tegyei Andrea Cecília, Tózsér Erzsébet munkássága.

¹⁸ Tegyei Andrea Cecília: Generációk a bűnüldözésben és a bűnmegelőzésben. Határrendészeti Tanulmányok, 2019. 107-112. o.; Tózsér Erzsébet: A rendőrségi vezetői munka támogatása szervezetpszichológiai vizsgálatokkal. Határrendészeti Tanulmányok, 2019. 51-55. o.; Tózsér Erzsébet: Az új

- folyamatos ismeretszerzés a belső biztonságot veszélyeztető tényezőkről¹⁹;
- fejlődési trendek ismerete, a legújabb technológiák megismerése és azok alkalmazására való törekvés;
- széleskörű és hatékony együttműködés kialakítása;
- jövőkutatás, prediktivitás, aktivitás, előrelátó reagálás;
- hálózatelmélet alapján nyugvó globális elektronikai információgyűjtés;
- a folyamatok informatikai rendszerekkel való könnyítése, gyorsítása, egyszerűsítése;
- robotizálás;
- informatikai biztonság;
- eszközközelési képesség kialakítása;
- szituáció alapú kommunikációs képesség;
- humanitás megfelelő ötvözése a követelménytámasztással, törvény betartatással;
- korrupcióellenes és atrocitáskezelési készségre történő felkészítés;
- szolgáltató jellegű, bürokráciamentes, állampolgárbarát működésmód kialakítása;
- az intézkedések és a kényszerítő eszközök alkalmazásának harmóniája;
- tapasztalatgyűjtés, tevékenységelemzés, múlt értékeinek feltárása, folyamatos megújulás;
- jó fizikai erőnlét fenntartása, a pszichológiai, erkölcsi, mentális állapot folyamatos mérése, szinten tartása, rekreációs lehetőségeinek biztosítása, a polgári és a hittel övezett erkölcsösség kialakítása;
- a munkahelyi- és szolgálati problémák tudatosságon és érzelmeken alapuló nevelési módszereinek előtérbe helyezése a büntetéssel szemben, ezzel erősíteni a szervezethez való kötődést;
- a személyi állomány megbecsülése, lelki – testi harmóniája meglétének fenntartása, fejlődésének, elkötelezettségének erősítése, élet- és munkakörülményeinek folyamatos javítása;
- törvényesség, szakszerűség, tudatosság, arányosság, határozottság, magabiztonság.

A belső biztonság egyik alappillérenek, a közbiztonságnak és az ezzel kapcsolatos közrendnek az egzakt meghatározása is egy-egy stációt jelent.

A közbiztonság egy eredmény állapot, személyek, közösségek, testi és szellemi épségének, értékeik, vagyontárgyaik védelmi szintje az erőszakos emberi cselekményekkel, más természeti, fizikai behatásokkal szemben. A közgondolkodásban ez azt jelenti, hogy nem fenyegeti az a veszély, hogy személyét bántal-

generációk szervezeten belüli helyzetének áttekintése egy megyei rendőrkapitányság példáján. *Belügyi Szemle*, 2021. 69 (1. ksz.), 91-108. o.

¹⁹ Ritecz György: Ami a számok mögött van, avagy amiről nem beszélünk. *Határrendészeti Tanulmányok*, 2014/1. 23-42. o.

mazzák (megverik, megerősokolják, fogva tartják, sanyargatják, kényszerítik), életét kioltják, értékeit ellopják, elrabolják, vagyontárgyait megrongálják, betörnek a lakásába, kirabolják, leesik a lépcsőről, mert nincs korlát, tömegrendezvényen tűz esetén lehetetlen a kimenekítés. Az ember akkor érez biztonságot, ha este ki mer menni az utcára, gépkocsiját a háza előtt meri hagyni, nyugodtan elutazhat külföldre, nem fognak betörni hozzá. Végeredményben nincs lehetőség a bűnelkövetésre, a félelem hiánya. Zöld lámpánál le mer lépni a gyalogátjáróra. Kérdés, hogy az intellektuális bűncselekmények (csalás, sikkasztás, internetes csalások, bankkártya és banki csalások, kriptovaluta csalások) a közbiztonság részei-e? Egyesek ezt nem sorolják ide, a személyt és javait közvetlenül fenyegető, a fizikai tettlegesség alkalmazásával megvalósuló veszélyeztetettségek előfordulási szintjét értik a közbiztonság állapotán. Továbbá vizsgálandó, hogy a természeti katasztrófák, közlekedési veszélyeztetések, fertőzések terjedése, az elítéltek fogva tartása, az adó- és áfa csalások, korrupció a közbiztonság része, avagy egy más biztonság fogalomkörbe tartoznak?

A közrend, a közbiztonság megteremtésének eszköze, folyamatos aktivitás két ellenpólus (rendbontó – rendfenntartó) között, cselekvések sorozata, két ellentétes folyamat eredője. A közgondolkodásban az emberi magatartás írott és íratlan szabályainak a betartása. Egy iskolában, az osztályteremben akkor van rend, ha a terem nem szemetes, a polcok nem porosak, minden eszköz a helyén van és a rendeltetésének megfelelően kerül használatra, a tanulók iskolaköpenyben vannak és a tananyaggal foglalkoznak. A közbiztonság vonatkozásában a közrend azt jelenti, hogy kialakításra került egy szabályozó rendszer, a belügyi szervek rendelkeznek azokkal a képességekkel, amelyek érvényesíteni tudják a szabályozó rendszer előírásait, területi jelenléttel, magas szintű felvilágosító tevékenységgel és kapcsolatrendszerrel, eredményes bűnfelderítéssel, elrettentő szankcionálással a bűnmegelőzés hatékonyan érvényesül.

A közbiztonság egy eredmény állapot, az emberi érzékelés, érzet kifejeződése. A közrend egy szankcionáló szabályrendszer és annak megvalósítására, kikényszerítésére irányuló tevékenységsorozat.

A biztonság állapota a rend fenntartásának sikerességével mérhető. A közbiztonság akkor jó, ha a közrendet fent lehet tartani. Ezt szolgálják többek között a Rendőrség közrendvédelmi szervei, ha eredményesen működnek, jó a közbiztonság.

Egy újabb stációnak tekinthető a kor technikai-technológiai színvonala változásának adaptálása a rendészettudományba.

A rendészettudomány olyan területet művel, amely állandó változásban van, a mellett, hogy a konvenciók, tradíciók is erősen hatnak. A technológiai színvonal, főként az infokommunikációs technológiák változásai, a fejlődési trendek hatásai azonnal érvényesülnek a bűnelkövetésben. Egyrészt ezek a változások új bűnelkö-

vetési lehetőségeket kínálnak (hanghamisítás, kriptovaluta csalás, koronavírus járvány kapcsán életre kelt bűncselekmények stb.), illetve a bűnelkövetők azonnal felhasználják a technológiai lehetőségeket, főként, mert az anyagi források (közbeszerzés mentesen) a rendelkezésükre állnak. Mindezek mellett folyamatosan új entitások kelnek életre, mint a robotok, drónok, koronavírus járvány, a világtérrel való fertőzés behurcolás stb. állítják új kihívások elé a rendészettudományt.

Az infokommunikációs technológiák fejlődése felgyorsult, mely során a külföldi szakirodalom jó pár új paradigmát vett fel a mindennapi témái közé, úgymint – mesterséges intelligencia (artificial intelligence AI), mesterséges ideghálózatok (artificial neural networks ANNs), gépi tanulás (machine learning), adattudomány (data science), mélytanulás (deep learning), gépi látás (machine vision), feltörekvő technológiák (disruptive technologies), fejlett elemzés (advanced analytics), él számítástechnika (edge computing), arcfelismerés, képfelismerés és osztályozás (footprint in facial recognition, the neural network is being applied to image recognition and classification), virtuális és kiterjesztett valóság (virtual and augmented reality), blokklánc (blockchain). Az 5G és 6G mobil kommunikációs hálózatok, az érzékek internete és az informatikai felhőben tárolható hatalmas adatmennyiség, szuperszámítási és kvantum számítógépi kapacitás bigdata technológiával történő feldolgozása határtalan lehetőségeket teremt, főként a digitális nyomok terén a személy tevékenységének nyomon követésére, várható cselekményeinek előrejelzésére, az egyéb folyamatok elemzésére, jövőbeni alakulásának előrejelzésére.

Számolni kell az informatikai hadviselés rendvédelmi aktualitásaival, a prediktív és előíró elemzés, a fejlett elemzés lehetőségeivel, a hangazonosítás, mesterséges gépi hang – gépi csevegő asszisztensek – hatásával a bűnelkövetésre. Fontos rendvédelmi feladat lesz a korszerű adatelemzési eszközök és a biometrikus azonosság megállapítás alkalmazása a testi és viselkedés jellemzők alapján (data analytics tools, biometrics security aims to answer this issue by linking proof-of-identity to our bodies and behavior patterns).

A fejlődési trendek erőteljesen a robotizálás, önvezető- és repülő autók, Ipar4.0, autonóm drónok irányába tendálnak, amelyek számos kutatandó kérdést vetnek fel a rendészettudomány számára. Többek között, hogy a robotrendőr, robot rendőrku-tya jogköre meddig terjedhet, hogyan állhatnak a drónok és robotok/kobotok a bűnözés és bűnüldözés szolgálatába, mi az avatárok szerepe a rendvédelemben, a 3D nyomtatás bűnügyi vetületei (fegyver nyomtatás, nyomtatott lakóház összedül stb.), az ember mentálisan hogyan viszonyul az őt ellenőrző, szabadságát korlátozó, szinte gondolkodni képes gépekhez, hiszen a robotok mesterséges intelligenciával, gépi látással, mélytanulással, neurális hálózattal, az 5G és 6G kommunikációval, informatikai felhővel, szuperszámítógépekkel felvértezve, támogatva messze meghaladják az egyes emberi képességeket.

Az EU és az Europol a 2021. évben több fontos, a jövőt meghatározó dokumentumot adott ki, amelyek számos új tézist tartalmaznak (criminal intelligence, criminal intelligence-led policing, intelligence picture, intelligence analysis, business intelligence, innovation, digital forensics, digital forensic investigator, digital evidence, digital trace, image and video analysis solution).

Többek között:

- Europol 2021-2023. évi program dokumentuma;
- Az EU biztonsági unióra vonatkozó stratégiája 2020-2025;
- Első eredményjelentés a biztonsági unióra vonatkozó uniós stratégiáról, Brüsszel, 2020.12.9. COM(2020) 797 final;
- SOCTA 2021 report;
- A szervezett bűnözés elleni küzdelemre irányuló új uniós stratégia 2021-2025;
- az interoperabilitási rendelet.

A képzés is új irányt vesz, a lexikális tudás helyett inkább az algoritmusos tudásmegszerzés került előtérbe az új generációk – akik hamarosan felnőve bekerülnek a rendvédelembe – tekintetében. Tényeket, axiómákat tanulnak és azon folyamatokat – algoritmusokat – amelyekkel ezen alapkövekből fel tudják építeni a tevékenység folyamatukat, a hozzájuk szükséges lexikális ismereteket az okostelefonon elérhető tudásbázisok szolgáltatják. A rendvédelmi képzést is ebbe az irányba célszerű terelgetni, mely során a rendészettudomány sokat tehet.

Még egy fontos stáció kell, hogy megjelenjen a rendészettudományban, mégpedig a jövő rendvédelmének, rendőri működésének a modellezése, előrejelzése. Milyennek vizualizálható a jövő rendőri tevékenysége? A munkaerőhiány jelentkezni fog a rendőrségnél is, ezért a robotok egyre inkább részesei lesznek a rendvédelemnek. Ezek lehetnek ember kinézetű és viselkedésű robotok, akik szinte megkülönböztethetetlenek lesznek az élő embertől, illetve robotkutyák, valamint automatikus felügyeleti, ellenőrző eszközök. Az irodai munkát a mesterséges intelligencia által vezérelt avatárok, csevegő robotok és más informatikai robotok vállalhatják fel. Minden az adattudomány körül fog forogni, a globális elektronikai adatgyűjtéssel beszerezhető minden szükséges információ, a bigdata rendszerek ezekből intelligenciát képeznek, a mesterséges intelligencia elvégzi a szükséges adatelemzést és feladatmeghatározást, az emberi jóváhagyás után az IoT (internet of things, tárgyak internete) és az M2M (machine-to-machine, gép – gép kapcsolat) alapján azt továbbítják a végrehajtó erőkhöz, amelyek egyre nagyobb számban robotok lesznek. A szabálysértési eljárásokban a mesterséges intelligencia hozhat végzéseket. A beléptető- és államhatár átléptetői rendszerek, raktározás, anyagbeszerzés szintén teljesen automatizálható.

3. Összegzés

Összefoglalva jól látható, hogy még számos teendője akad a rendészettudomány művelőinek. Az is jól érzékelhető, hogy az entitás és a diszciplína csak elvileg létezik, a gyakorlatban nem pontosan tükröződik vissza. Ezen ellentmondás megoldásához, a valós életből kiindulva, a belső biztonság minden elemére ki kell terjeszteni a rendészettudomány hatókörét, nem szabad az egyes jogtudósi elméletre (közrend megzavarása) leszűkíteni, illetve vertikálisan is a legszélesebb értelemben kell felfogni.